

Игра сенки и стари токови подземне балканске политике

Ако ви останете на мојој бесједи, заиста ћете бити ученици моји, и познаћете истину и истина ће вас избавити. (Јн. 8, 31-32)

Недавно се појавила књига енглеског ратног репортера Тима Маршала *Игра сенки* у којој су описани косовски догађаји 1997-1999 и пад режима Слободана Милошевића (Београд, Самиздат Б92, 2002). Као чест гост Приштине и Београда добро је упознао савремене политичке догађаје. Особље приштинског Медиа центра га је запазило као новинара који се труди да буде поштен и објективан.

Најпикантнији делови Маршалове књиге, о доласку ДОС-а на власт, већ су као сензација пренесени у разним листовима. Зато ћемо се овде осврнути на нешто друго; на његов, а и Западни, приступ Косовској кризи и српској духовној геополитици.

* * *

Између осталог, Маршал о нама говори: “Срби су јако везани за своју културу и историју и имају снажан осећај идентитета. (*Игра сенки*, 118-119) Срби су толико опчињени својом историјом да њихови разговори садрже неке езотеричне чињенице које не знају ни кембрички доктори словенске историје и културе. (*Игра сенки*, 19)

Косово је било прво место на којем су се Срби настанили – пре више од хиљаду година. На њему се налазе њихове најстарије цркве и оно што се сматра делом Србије исто као што се Калифорнија или Тексас сматрају делом Сједињених Држава. (*Игра сенки*, 138)

Из српске перспективе суверенитета, легитимно је и морално борити се против илегалних сепаратиста који желе да отцепе инегрални део Србије; чињеница да они чине већину у региону ништа не мења (*Игра сенки*, 53-54). Срби још нису написали своју причу. Има нешто у томе како су се борили против 19 земаља и како нису изгубили, и има много материјала о политици у тим годинама. (*Игра сенки*, 91)

За Слободана Милошевића Тим Маршал у закључку своје књиге каже да је “јахао на тигру балканског национализма који је прождрао стотине хиљада људи и побринуо се за смрт Југославије”. (*Игра сенки*, 217) Међутим, на Балкану постоји чопор оваквих тигрова и неколико дуговечних верских тираносауруса, а још више “материјала” су после пада српске средњовековне државе однеле бујице подземне балканске политике. Пошто још нико, ни српски ни западни историчари, нису систематски проучили овај “Балкански парк”, изнећемо неке мање познате, али неоспорне чињенице.

Косовски мит

Косовски мит је једна од највећих светиња у души српског народа. Духовни смисао косовске битке најбоље је описан у народној поезији.

Већ после маричке битке (1371) било је јасно да су Турци у великој експанзији. Пред одсудни судар Ислама са Православљем, 1389. на Косову, центру старе српске постојбине, кнез Лазар Хребељановић је имао да бира: да призна Мурата за господара, ступи у вазални однос, прими Ислам итд., или да пружи отпор. У просветљењу пре косовске битке кнез Лазар је доживео објаву да српски народ не треба да се веже за Турке и њихову фанатичну и упрошћену верско-

државну варијанту земаљског царства, и решио се на битку са много надмоћнијим непријатељем за коју је унапред знао да се не може добити. Али тиме ће спречити да српски народ не крене силазним развојем, да не упадне прерано у материјализам до чега је дошло тек у XX веку. Битка ће бити изгубљена, српски народ ће пасти у ропство, али ће бити сачувана могућност правилног духовног развоја за који се сада тако тешко боримо. То је опредељење за Небеско царство. Зато је народна поезија кнеза Лазара Хребељановић а назвала царем. Он и његови витезови су изгинули, али су будућим покољењима прокрчили пут “За крст часни и слободу златну”. То је прави смисао Косовског мита. А материјалисти говоре да “Срби славе битку коју су изгубили!”.

* * *

Средином маја 1999, када је у једном тренутку изгледало да може да дође и до копненог рата између међународних НАТО-група и српског дела Војске Југославије, Тим Маршал је записао: “Но упркос страху, они (Срби) би се борили и на тлу. Ма колико то лудо звучало неким људима на Западу они би кренули на војске Америке, Британије, Немачке, Француске и других земаља. Иако су унапред знали да ће бити потучени, они би се борили. Као што рекох, луди су.” (Игра сенки, 118) Међутим, то није “лудило”. То је косовски импулс у српској души, морални импулс који нам је давао снагу у најтежим временима.

Велика сеоба

Турци су дефинитивно освојили Косовску област тек 1455. Албанци су до тада били хришћани, било православне било римокатоличке вере, и живели су у малисорским и миридитским планинама. После турских освајања почели су да силазе у плодне котлине Старе Србије и примају Ислам. Тиме су постајали “царски синови” и турска власт их није спречавала да чине насиља над православним Србима. Турско-албански терор је натерао Србе из Пећи и Призрена да се дигну на устанак 1594. године. Устанак је био угушен у крви, и Синан-паша, пореклом Албанац, узео је тело светог Саве из Милешеве, однео у Београд и спалио. А пре десетак година у старој Светосавској цркви у Београду, изнад гроба патријарха Варнаве, Синан паша је насликан на коњу како задовољно посматра спаљивање моштију Светог Саве! Највеће етничке промене на Балкану су настале за време аустро-турског рата 1683-1699. Аустријски војсковођа Еуген Савојски је 13. октобра 1697. освојио Сарајево од Турака и запалио. Из опљачканог града је повео православно и католичко становништво и населио по Угарској. (Владимир Ћоровић; Историја Срба 2, Београд 1989, 213) Пошто је експеримент са расељавањем Сарајева успео, генерал Пиколомини је 1689. кренуо са 4.000 војника да то исто уради на правцу Београд-Солун. Успут му је пришло око 20.000 српских устаника. Освојивши Приштину, Пиколомини је дошао пред стару српску престоницу, царски град Скопље, у коме се на Ускрс 1346. Велики краљ Стефан Душан крунисао за Цара. Срби су били већинско становништво Скопља. Град је био без одбране јер га је турска посада, наводно због заразе, напустила. Кад је из града изнео ратни плен, да како сам каже, “страх и трепет међу варварске народе распростре и оружје свога господара и у најудаљенијим крајевима учини страшним” (Ћоровић, Историја 2, 205) Пиколомини је наредио да се по свој вароши разместе војници са упаљеним бакљама. Попео се на облич њи брег и када је троструким пуцањем био дат знак, Скопље је плануло са свих страна. Док је царски град горео, Пиколомини је стајао “као Нерон, на једном брегу у близини и уз свирку музике... посматрао како пламен прождире ову лепу варош...” (Др Стефан Чакић; Велика сеоба Срба и патријарх Арсеније ИИИ Црнојевић, Нови Сад 1990, 68; Митеилунген дес к.у.к. Арцхивес, Ст. 138). Затим је упалио Штип и Велес пљачкајући и хришћане и муслимане. (Ћоровић 2, 205)

У Призрен је дошао 6. новембра 1689. да се састане са патријархом Арсенијем ИИИ Чарнојевић ем, и 9. новембра умро од куге. Последњу причест му је дао патријарх Арсеније. (Чакић, 85-86; Фиелд-ацтен, Туркенкриег 1689) После Пиколоминијеве смрти аустријска војска је пред

Турцима почела да се повлачи, а са њом и Срби јер су им хришћански савезници упалили домове. Цела Стара Србија је опустела. Једно од најтрагичнијих крвопролића а се десило 1690. у Нишу, где су се склонили и Срби и Аустријанци. Турци су почели опсаду Ниша 18. августа и после 22 дана присилили су посаду на предају. И поред склопљеног уговора да ће све пустити да слободно изађу из града, Турци су пустили само Аустријанце, а Србе су посекали до последњег. Пред тако немилосрдном турском осветом, ни многи Срби од Нишаве и Поморавља нису смели да дочекају Турке, те су пред аустријском војском и сами кренули према Дунаву и Сави. Године 1690. у Аустрију је стигло око 37.000 српских породица са око 400.000 до 500.000 чланова; то је била Велика Сеоба. Околину Призрена, Ђаковице, Пећи Косово поље, Ново Брдо, Нови Пазар, Сјеницу, заузели су Албанци, које је Пећки паша преселио из северне Арбаније 1690. године и присилио да пређу у Ислам. Тако су се Албанци раширили по Косову. (Ставро Скенди; Албаниа, New York 1958, 6). Албанска етничка граница је померена за око 200 км унутар српске територије. Тек тада су се турска управа и Ислам учврстили у српским земљама. Цела западна страна европске Турске, од Бихаћа и Тузле до Јањине и Једрена, била је повезана непрекидним муслиманским појасом. Тако је прокрчена траса за Зелену трансверзалу.

Албански грб

Албанци као грб користе црног двоглавог орла у слету на црвеном штиту, односно црвеној застави. Овај грб води порекло од највећег албанског јунака Скендер бега (1405-1468), који је био Србин, потурчен али Србин (сл. 1). (Схидри Нимани; Тројет Сххуиптаре, Присхтинџ, 1996, 108)

1. Skenderbegov pečat, oko 1450.

2. Pečat Ivana Crnojevića, 1485

Кастриотићи су били српска властела из села Кастрати код Кукеша. Први Кастриотић кога спомињу извори је Бранило, господар Канина око 1368, капетан српског кнеза Александра Ђорића из Валоне око 1356. Бранилов син Павле имао је у својој власти само два села код Дебра. Павлов син Иван проширио је посед на Дебар, Маћу, Курбин и Ишем. Иванова жена се звала Војислава и била је ћерка

српског господара Полога. Имали су четири сина; Станишу, Репоша, Константина и Ђурђа. Кнез Иван је морао да прими турско вазалство; три сина су прешла у Ислам а само је Репош одржао веру, замонашио се и као калуђер умро 25. јула 1431. у Арбанашком пиргу у Хиландару. Ђурађ је направио каријеру у турској војсци као јаничар. Због високих војничких врлина, Турци су Ђурђу дали име Искендер Бег, што значи Господар Александар, у знак сећања на Александра Великог. Касније су га Хришћани звали Скендербег, Ђурађ Кастриот и Ђурађ Ивановић. После српске победе над Турцима код Ниша 3. 11. 1443. године, Ђурађ Кастриотић је напустио јаничаре и султана, и дошао у Кроју да организује одбрану од Турака. У његовој војсци, поред Срба, учествовао је и један мањи број Албанаца. Због свог учешћа у војсци Ђурђа Кастриотића, Албанци су га прогласили за свог националног јунака.

Он је једини њихов национални јунак кога имају у својој историји иако није био Албанац него Србин. Ђурђева сестра Марија удала се за Стефана Црнојевића, (господар Зете 1451-1465) а син Јован се оженио Иреном, ћерком Лазара Бранковића (деспот Србије 1456-1458). У његовој породици нема ниједне брачне везе са Арбанасима. Свој посед Ђурађ је звао Епиром и титулисао се као – “епирски кнез”. (Јован М. Деретић; Арбанаси у Србији, Београд 1999, 15-16) 1. Скендербегов печат, око 1450. Стефан Црнојевић је као знак континуитета са Српским царством и традицијом за грб Зете узео двоглавог белог орла у полету на црвеном пољу, српски

грб из најсјајнијих дана, од 1314, од краља Милутина. На слици 2. је дат двоглави орао у полету са сребрног печата његовог сина Ивана. Ђурађ Кастриотић, односно Скендер-бег је, као Србин и шурак Стефана Црнојевића, такође узео за грб двоглавог белог орла у полету на црвеном пољу, али да би се грбови разликовали, свом орлу је између глава додао звезду шестокраку После Тридентског сабора (1545-1567) Римска курија је основала Цоллегиум Иллирицум који почиње снажну унијатску политику на Балкану и фабрикује “Илирске грбовнике” са планом да унесу збрку у српску историју и хералдику. У њима је измишљено да су “словенски” цареви Душан и Урош владали над девет краљевина: Македонијом, Босном, Далмацијом, Хрватском, Приморјем, Славонијом, Бугарском, Србијом и Рашком, и ујединили их у измишљени Империум Иллицум. Тако је историјско царство Немањића хералдичким путем раскомадано на четири “краљевине”: Србију, Рашку, Приморје и Македонију, која се овде први пут спомиње као посебна држава. Слично су прошли и грбови. На слици 3. је приказана најстарија “илирска” варијанта Скендер-беговог грба из 1595. (Иво. Банац; Грбови, биљези идентитета, Загреб 1991, 172) Скендер-бегов двоглави бели орао у полету (сл. 1) је “трансформисан” у црног орла у слету на белом пољу! Век касније, хрватски хералдичар, Павле Ритер Витезовић је 1701. у Бечу штампао зборник Стематографија или нацрт, опис и обнова илирских грбова у којој је Балкан подељен на 56 територијалних грбова. Ту се први пут у историји појављује “грб Албаније” (сл. 4).

3. "Skenderbegov grb", 1595.

4. "Grb Albanije", 1701

5. Grb Albanije sada

Пошто албанска држава није постојала до 1912, Витезовић је, у недостатку инспирације, Албанији приписао грб са штитом и тврђавом са три куле, као да се ради о градском грбу. После оснивања Краљевине Албаније 1912, према плану аустроугарског министра спољних послова барона Ерентала, који је исте године умро, аустријски

хералдичари су јој, према Скендербеговом “илирском грбу” (сл. 3), направили грб са црвеним штитом и црним двоглавим орлом у слету (сл 5). Овим грбом се

данас служе и Република Албанија и Албанци са Косова, који себе према месту боравка зову “Косоварима” иако та речне садржи национално обележје.

Нове сеобе

Албанци су несметано и некажњено наставили терор над Србима све до ослобођења Косова и Метохије у Првом балканском рату 1912. Терор се појачавао кад год је Србија била у рату са Турском. За време Првог српског устанка (1804-1813) албански Јашар-паша је опљачкао Грачаницу, уништио преко 50 српских села и побио 13.000 Срба (Павле Целетовић; Ко су и шта хоће Шиптари, Боговац, Београд 1998, 75). Слично је било и за време Српскотурских ратова за ослобођење и независност 1876-1878. кад су Руси, неочекивано, испали заштитници Албанаца. После неуспешног Првог рата 1876-1877, који је Кнежевина Србија водила сама против целе Турске империје, дошао је Други рат у коме су се против Турака заједно борили Русија, Србија и Румунија. После ослобођења Ниша на Нову 1878. годину, српска војска је кренула у офанзиву да ослободи Косово и Метохију. Међутим, у тренутку када су се три српска корпуса припремала да предузму концентрично наступање према Приштини (Моравски и Топлички корпус преко Самокова и Преполца, а Шумадијски корпус преко Гњилана), кнез Милан Обреновић је 3. фебруара 1878. примио депешу руског великог кнеза Николаја Николајевића: “Честитам Вашој

Светлости срећан завршетак рата. Основи мира које смо предложили и где смо имали у виду интересе Србије, примљени су. Примирје је закључено за све време док трају преговори о миру. Молим, дакле, Вашу Светлост за наредбу да одмах престану војне операције на свим тачкама и да се с турским командантима споразумите за одређење демаркационе линије, по детаљима које Вам шаљем по нарочитом официру. Николај.” (Стеван Опачић, Саво Скоко; Београд 1981, 299-399) После овог неовлашћеног склапања мира у име Србије, Русија је 21. марта 1878. у Сан Стефану створила Велику Бугарску, којој је, између осталог требало да припадне и Ниш! На то је кнез Милан Обреновић одвео руског конзула, пред Ћеле-кулу, и рекао му: “Ево екселенцијо! Када Руси начине још једну овакву Ћелекулу од српских глава, и ову моју поврх њих метну, онда ће тек Бугари добити Ниш” (Светолик Гребенац; Краљ Милан и његово доба, Београд 1938, стр. 29).

Ниш је био спасен, али је ослобођење Косова и Метохије одложено 30. Јуномир С. Стевовић но за 35 година. Рачуна се да се од тада па до 1912. у Србију уселило преко 400.000 Старосрбијанаца (Јован М. Јовановић; Јужна Србија, Београд, 39). У Првом балканском рату 1912, Српска војска је ослободила већи део данашње Албаније, док су се Албанци борили на страни Турака, против свог ослобођења! После српских успеха Рим и Беч су створили “независну Албанију” да би Србији пресекали излаз на Јадранско море. Након Балканских ратова, 1914, српски социјал-демократ Димитрије Туцовић написао је књигу Србија и Арбанија, Један прилог критици завојевачке политике српске буржоазије (Београд 1914), у којој је испуњење српског петовековног сна да се Косово ослободи сматрао неоправданом класном борбом. У јесен исте године је тешко рањен на Врапчјем брду и издахнуо на рукама калуђера и сликара Лукијана Бибића. Био је сахрањен на тамошњем војничком гробљу. Након Првог светског рата Албанци из Косова, Метохије и Македоније су се после много векова обрели у правној држави, Краљевини Југославији. Закон није дозвољавао пљачку и убијање, чак ни Срба! Нажалост то није дуго трајало; само двадесет година. У Другом светском рату Косово, Метохија и Македонија су били окупирани од стране три фашистичке силе: Италије, Немачке и Бугарске. Албанци им после “правног јарма” масовно прилазе и уз њихову сагласност формирају пет својих фашистичких оружаних формација; жандармерију, фашистичку милицију, Регимент Косово, Албанску војску и 21. СС дивизију “Скендер-бег” (Деретић, 47). За четири ратне године су убили и протерали око 300.000 Срба из Косова и Метохије. У замену доселило се око 200.000 Албанаца из Албаније. После ослобођења, 16. марта 1945, Јосип Броз Тито је издао “Решење” са потписом распопа Владе Зечевића, којим се забрањује повратак српских избеглица на Косово, Метохију и Македонију. (Службени лист ДФЈ, бр. 13, 16. 03. 1945) Зечевић је касније одликован орденом “Народног ослобођења”. У периоду од 1945-1989, са Косова и Метохије се иселило око 500.000 Срба а уселио отприлике исти број Албанаца из Албаније. После НАТО интервенције иселило се још 200.000 Срба, а уселило преко 1.000.000 Албанаца. А можда су те бројке и веће?

Комунизам и после њега

Једна од полуга Титовог комунизма је била да се малим, нешколованим људима дају много већи положаји него што их заслужују. То је било искушење коме нису могли да одоле. После тога, правдајући се бригом о својој деци и породици, били су спремни на све да би сачували незаслужене привилегије. Народ је ову приврженост идеалима комунизма назвао “негативном селекцијом”. У таквој клими српски, а нарочито црногорски, комунисти су се такмичили ко ће боље да води антисрпску политику. Све српске традиционалне вредности биле су извргнуте притиску и подсмеху. Ком-историчари су у уџбенике нижих и средњих школа убацили причу да је краљ Стефан Првовенчанин, оснивач независне Краљевине Србије 1221, добио круну од Папе, иако фреске то демантују. Улица краља Милана Обреновића, који је 1878. обновио независност Србије, постала је улица Маршала Тита. Зидине започете Светосавске цркве у Београду су

служиле као гаража за камионе. Тито је 1949. постао члан САНУ. Кад је напунио 85 година Београд је био искићен паролатама “Тито је наша младост”. После Другог светског рата Тито је пренео тело Димитрија Туцовића у Београд и сахранио на центру Славије, главног трга. Тако се већ више од пола века београдски саобраћај врти око гроба човека који се борио против ослобођења свог народа. Комунисти не верују у Бога, али изгледа да верују у неке облике ниже магије. Године 1974. Тито је донео нов устав СФРЈ којим је аутономна покрајина Косово и Метохија добила име Косово и ингеренције независне републике. У ту част је издат репринт Туцовићеве књиге Србија и Арбанија, и распоп Влада Зечевић је добио улицу у Београду и споменик у Лозници. У Скупштини Републике Србије против Устава из 1974. једино је гласао народни херој Раденко Мандић.

6. Grb Republike Srbije!

Требало је да прође пола деценије од Титове смрти да комунистичка краљевина Југославија почне да попушта. На једном српском партијском конгресу 1986. експоненти старог комунизма су изгубили, на власт је дошао Слободан Милошевић и убрзо основао Социјалистичку партију Србије. Са српским национализмом се срео по доласку на власт, када се 1989. на прослави 600 година од Косовске битке нашао на таласу ослобођених народних нада. Нажалост, Слободан Милошевић и његови социјалисти нису били прави националисти. Додуше, укинули су Устав из 1974. године, али то није било довољно. Решавање Косовске кризе је требало да почне уклањањем антисрпских симбола из Београда. Требало је да се прво уклони гроб Димитрија Туцовића са главног београдског трга Славије, улици Владе

Зечевић а врати старо име, затим уклони споменик у Лозници, итд. Тако би и млађи људи, рођени у комунизму, боље схватили шта се све догађа око њих. А догађало се свашта.

Одједанпут су се појавили квази-националисти са лобањом и укрштеним костима на шајкач ама, као да су изашли из ОЗН-иног каталога четничких типова! Лобања са укрштеним костима никад није била ни српски, ни четнички симбол. Поздрављали су се са исправљеним и раширеним палцем, кажипрстом и средњим прстом. Тај поздрав се толико раширио да га чак и добро обавештени Тим Маршал зове “српски поздрав” (Игра сенки, 207). А то је поздрав ватиканске Швајцарске гарде, који су приликом полагања заклетве користиле и Павелићеве усташе! Маса га је показивала и 5. октобра 2000! Српска интелигенција и САНУ су то, а и много других ствари морали да објасне народу... У недостатку правога националног рада и развоја патриотских осећања, остали су стари комунистички симболи. Србија је и даље била без химне, са старим комунистичким грбом који се састојао од штита са четири слова “С”, или “оцила”, како се често погрешно верује, без часног крста, између у црвене звезде петокраке и Сунца помраченог зупчаником (сл. 6). Милошевићеве социјалисти нису укључили у јавни и политички живот праве патриоте, интелигенцију и уметнике који су још од Тита и његових кадрова били запостављени и пратили догађаје са стране. Још је преовладавао комунистички егоизам. Због низа сличних пропуста Милошевићеве социјалисти су почели да попуштају и да се губе у личним интересима, а ствари су постајале све сложеније. Прво су због партијски подобних, али у реалности недораслих кадрова, изгубили медијски рат, а затим је дошло до осталих трагичних догађаја.

А шта сад?

Концентрисана сила НАТО-пакта је протерала Војску Југославије и полицију са Косова и Метохије. Запад је то прогласио за “цивилизацијску мисију”. Међутим “победа цивилизације” је протерала 200.000 Срба а Албанце појачала за преко милион досељеника из Албаније. Здружени, Албанци су наставили да убијају Србе, руше цркве и скрнавље гробља, и поред 50.000 војника КФОР-а и УНМИК-а. Британска штампа је почела да пише како је политика владе Тонија Блера према Косову довела до тога да се албанска мафија под изговором избеглиштва уселила у

Велику Британију (Проф. Марцк Аллмонд, Маил оф Сундац, Лондон, Дец. 1, 2002). То му некако дође као “колатерална аутоштета”. Омбудсман за Косово и Метохију Марк Новицки је приликом недавне посете рекао: “Велика одговорност је на међународној заједници и на Албанцима. Потребна је промена политике албанских лидера, али и ставова просечних Албанаца. То значи да треба променити атмосферу на ’најнижој основи’, у свакодневном животу, како би Срби стекли бар мало поверења и улила им се нада у опстанак на Косову и Метохији” (Политика, 20. 12. 2002, А8). Иако нисмо оптимисти да ће Албанци после толико векова некажњаваног убијања и протеривања Срба тек тако бити склони за “промене на ’најнижој основи’” желимо му пуно успеха.

* * *

Надамо се да смо овим текстом показали да је за решење Балканске кризе потребно да се што боље упозна “подземна политика”. Тачно је да “Срби још нису написали своју причу”. Ту причу још нико није написао. Зато српске расправе о историји “садрже неке езотеричне чињенице које не знају ни кембрички доктори словенске историје и културе.” За решење Балканских тајни је потребан приступ и истраживање као што су спровели британски новинари Мајкл Бејцент, Ричард Ли и Хенри Линколн када су писали књиге Света крв, Свети грал и Месијанско завештање. Ту би кембрички доктори могли да помогну.